

CERCETAREA SATULUI ÎN ROMÂNIA¹

Extras din Anton Golopenția, *Opere complete, vol. I. Sociologie.*

București: Editura Enciclopedică, 2002

Vezi, la sfârșitul documentului, adnotarea din același volum, semnată de Sanda Golopenția.

Primele cercetări rurale în România au fost realizate de profesorul Dimitrie Gusti, în primăvara anului 1925, cu membrii Seminarului său de Sociologie, Etică și Politică de la Universitatea din București. Prin această inițiativă, D. Gusti răspundea dezideratului de întemeiere a sociologiei pe cunoașterea și abordarea personală, directă, trăită a societății, pe care îl enunțase încă din operele sale de tinerețe, publicate în perioada de dinainte de război. Începuturi importante în aceeași direcție fuseseră făcute de altfel încă în cadrul seminarului său la Universitatea din Iași. Ele au fost însă zădărnicate de război. Ulterior, la București, profesorul Gusti va fi absorbit cu totul de activitatea sa de președinte al Institutului Social Român.

Campania monografică din 1925 era menită să realizeze două obiective: pe de o parte, examinarea rezultatelor teoretice ale sociologiei în oglinda realității și, pe cât posibil, corectarea și dezvoltarea teoriilor adoptate; iar, pe de altă parte, cunoașterea exactă a satului, cea mai importantă unitate socială a societății românești.

Cercetările monografice au abordat realitatea pornind de la o sinteză specifică a structurii societății. Cu cât studiază mai multe unități concrete pe baza acestei sinteze, cu atât cercetătorul își completează cunoștințele teoretice și își desăvârșește pregătirea sociologică. În cadrul sintezei gustiene, premisa cea mai însemnată este cea conform căreia structura tuturor unităților sociale se exprimă prin manifestări spirituale, economice și politice orientate similar și deopotrivă relevante. Aceste manifestări, predeterminate geografic, biologic, psihologic și istoric, sunt supuse

---

¹ Autorul acestui articol este unul dintre tinerii conducători ai mișcării sociologice românești. În acest domeniu, România a ajuns, fără îndoială, departe. Merită să ascultăm cu obiectivitate, să facem comparațiile de rigoare și să învățăm.

unor schimbări permanente; construcția socială se eliberează în mod continuu și organic de structurile vechi, înaintând spre forme noi.

Cercetarea satului din perspectiva gustiană necesită o colaborare strânsă între toate ramurile științifice legate de problematica socială. Astfel, cercetarea monografică din România s-a configurat de la bun început ca o comunitate de lucru a reprezentanților tuturor științelor. Nucleul monografiei a fost alcătuit din sociologii, economiștii și juriștii din cadrul Seminarului de Sociologie al profesorului Gusti. Aceștia li s-au alăturat treptat etnografi, geografi și istorici. Ulterior s-a realizat o colaborare permanentă cu secția de folclor a Uniunii compozitorilor din România. La fel, cu Institutul de antropologie al Facultății de Medicină din București și cu secția de micro-gospodărie a Academiei de Agronomie din București.

La prima campanie monografică au luat parte douăzeci de membri; la a cincea, numărul lor trecuse de nouăzeci. În ultimii zece ani s-au angrenat în această activitate cei mai buni dintre studenții facultăților de Filozofie și de Drept de la Universitatea din București, cărora li se oferea astfel posibilitatea de a converti încă de pe băncile universității cunoștințele teoretice în practică a cercetării sociale. S-a selectat în acest mod o echipă permanentă de monografiști strâns uniți, formată din treizeci de membri, care constituie în prezent secția de cercetare rurală a Institutului Social.

În anul 1932, activitatea de fundamentare teoretică a cercetării satului putea fi considerată încheiată. Într-un număr special de o mie de pagini al revistei „Arhiva pentru Știința și Reforma Socială” (an. X, 1-4) a Institutului Social, au semnat articole, studii sau eseuri aproape toți participanții de frunte ai monografiei. În studiul introductiv prin care a prefațat primul volum al seriei de publicații ale Institutului Social dedicate Monografiei sociologice, D. Gusti a trecut în revistă rezultatele teoretice ale cercetărilor efectuate și a definit însemnătatea lor pedagogică și politică. În seria respectivă au apărut până în prezent două volume: Traian Herseni, *Teoria monografiei sociologice* și H.H. Stahl, *Tehnica monografiei sociologice*.

În prezent, activitatea sociologilor de la București se axează aproape exclusiv pe prelucrarea, mergând până la cele mai mici amănunte, a datelor monografice culese în unul dintre satele cercetate. Prin ea, monografiștii își propun să schițeze, pornind de la un studiu de caz, starea de astăzi a satului românesc. Monografiștii nu se deplasează deocamdată în alte sate. Întreprind doar scurte expediții de completare, cu echipe formate din doi-trei membri, care studiază ansamblul ținutului. Se experimentează totodată realizarea unor cercetări în periferiile orașelor.

Continuarea, la amplexarea de până acum, a cercetărilor a fost îngreunată de faptul că — tocmai ca urmare a însemnătății activității lor sociologice —

profesorul Gusti și o bună parte dintre colaboratorii săi au primit însărcinări oficiale care le ocupă timpul în aceeași sferă de preocupări, dar în alte direcții. Cercetarea monografică, desfășurată prin serii de conferințe, articole, publicații, expoziții etnografice și de arte plastice și prin cele două filme monografice realizate, a exercitat începând din anul 1929 o influență remarcabilă asupra opiniei publice românești. În 1932–1933, profesorul Gusti a asumat funcția de ministru al Instrucțiunii, Cultelor și Artelor în cadrul guvernului țărănist, angajându-se să transforme școala și instrucția publică conform nevoilor și structurii sociale reale ale țării. Participanții la cercetările monografice au fost între timp angajați la Oficiul de statistică, la Ministerul Finanțelor, cel al Agriculturii și la Ministerul Sănătății. Sub conducerea foștilor monografiști de la Institutul Social, asociații de învățători și profesori au realizat cercetări monografice de mai mică anvergură. Începând cu anul 1933, profesorul Gusti se află în fruntea Fundației Regale „Principele Carol”. Obiectivul acesteia constă în amplificarea activității de răspândire a culturii la sate cu ajutorul echipelor studențești. În această vară, în cadrul Institutului Social, s-au organizat, pentru studențimea de la toate universitățile, cursuri privind problemele ridicate de satele românești, conduse de asemenea de elevii direcți ai lui D. Gusti, foști monografiști.

Acești tineri cercetători ai satului, proveniți din toate regiunile României, s-au regăsit la Seminarul de la Universitatea din București al profesorului Gusti și s-au sudat de-a lungul timpului într-un cerc strâns unit. În rândurile tineretului român, ei sunt recunoscuți ca fiind tinerii naționaliști cei mai buni cunoscători ai țării. Cu toate că nu au ieșit niciodată la rampă împreună, ei sunt de acum unanim recunoscuți ca un grup omogen și unitar. Colaborează cu toții la revista „Dreapta”, redactată de unul dintre membrii Institutului Social și ai Seminarului. S-ar putea ca în viitorul apropiat să publice o revistă programatică, editată de ei înșiși. Tinerii aceștia se află în afara tuturor partidelor actuale și, mai ales, în afara organizațiilor de tineret extremiste. Ei se rezumă la a elabora punctele de vedere care decurg din actuala situație economică, spirituală și politică din România și urmăresc ca obiectiv reforma socială.

Monografiștii tineri nu vor să aibă drept punct de pornire niște teze abstracte, ci prezentul și realitatea socială nemijlocită, pe care le-au cunoscut în cursul activității lor de cercetare monografică. Scopul lor principal constă în găsirea căii, a formei de expresie care leagă în mod productiv satul de oraș, agricultura de industrie, închiderea în tradițiile naționale cu deschiderea spre lume.

(Traducere de IRINA MARMOR RÓSTAS)

CERCETAREA SATULUI ÎN ROMÂNIA

Traducere în limba română, de Irina Marmór Rostas, a articolului *A falukutatás Romániában*, publicat la Budapesta, în revista „Fiatal Magyarország“ [Tânăra Maghiarime], an. IV (1934), nr. 9, p. 188–190.

În scrisoarea către Ștefania Cristescu din 8.10.1934, A.G. vorbește despre momentul redactării acestui articol, rezultat al întâlnirilor pricinuite de reuniunea de la Boberhaus: „Am scris două dări de seamă lungi despre reuniunea Boberhaus [*II.Südosteuropa-Kolleg și Cercetările monografice din Silezia*, ambele reproduse în secțiunea *Metodă, realizări, perspective* a volumului de față] și un articol despre monografie pentru o revistă ungurească. Acesta din urmă trebuie să fie la Budapesta în ziua de 10. Îl duc odată cu scrisoarea aceasta, acum la 11 1/2 la gară“ (CMR, p. 150).